

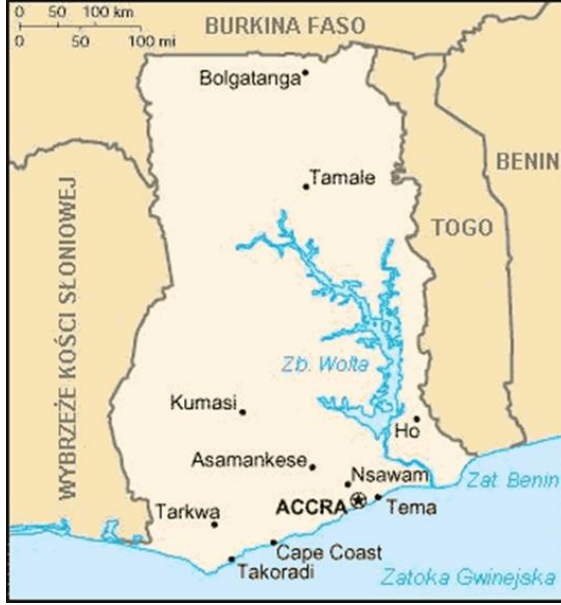

GANA BİLGİ NOTU

OCAK
2022

GÜNCEL VERİLER

MAKROEKONOMİK
GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

GÖSTERGE	DEĞER	2019	2020	2021
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	68,4	68,5	75,5
Büyüme	%	6,5	0,4	4,7
Nüfus	Milyon Kişi	30,2	30,8	31,3
Kişi Başı Gelir	USD	2.266	2.266	2.413
Enflasyon	%	7,8	10,5	10,2
İşsizlik Oranı	%	4,1	4,5	4,4
Cari Denge / GSYH	%	-2,7	-3,1	-2,2
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-4,8	-10,9	-11,4
İhracat	Milyar USD	15,9	12,3	-
İthalat	Milyar USD	17,8	15,8	-

Kaynak: IMF KEG Ekim 21, Fitch Connect, Trademap

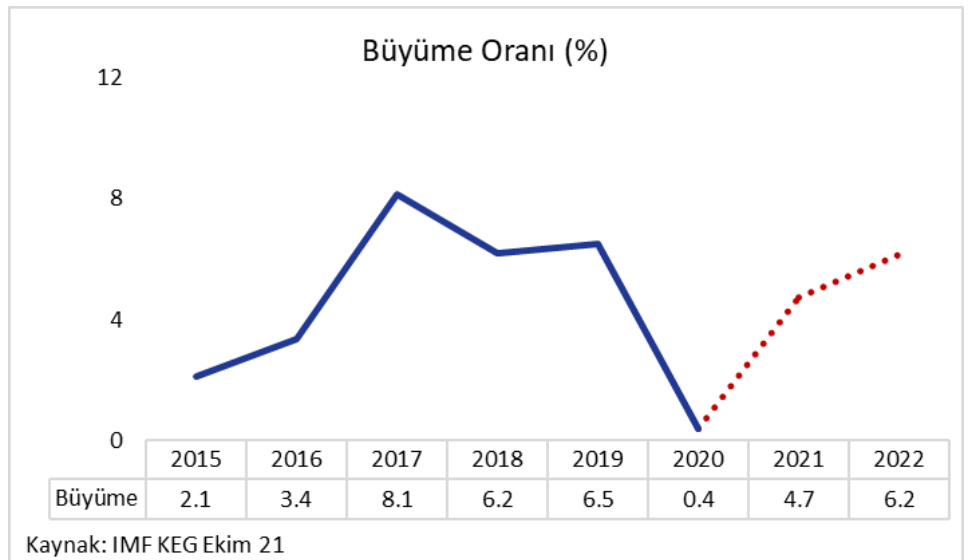

1. GANA EKONOMİSİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

- Gana 6 Mart 1957'de İngiltere'den bağımsızlığını kazanmıştır. Ülkenin ilk anayasası 1957 yılında hazırlanmış olup, İngiliz çok partili parlamenter demokrasi sistemine dayandırılmıştır. Sonraki yıllarda Anayasa'da değişiklikler yapılmış, son olarak Gana'nın yürürlükteki Anayasa'sı 1992 yılında kabul edilmiştir. Söz konusu Anayasa büyük ölçüde Amerikan sistemine dayanmakta olup, yürütme görevini her dört yılda bir genel seçimle seçilen başkana vermektedir. Kabine, Başkan tarafından atanmakta, yasama meclisi tarafından onaylanmaktadır.
- Gana 10 bölgeye bölünmüş olup, her bir bölgenin başkenti bulunmaktadır. Her bölge, bir bölge bakanı ve ekibince yönetilmektedir. Ayrıca bu bölgeler de merkezi hükümetçe mali yönden desteklenen meclislerce yönetilen ilçelere bölünmüştür. Gana'da 110 ilçe bulunmakta olup, her bir ilçenin başında merkezi yönetimce atanan bir yönetici bulunmaktadır. Doğal kaynaklarda güneyde yoğunlaşmıştır. Ayrıca tarım açısından güney daha uygun bir iklime sahiptir. Hükümetin kuzeyde sürdürdüğü projelere rağmen iki bölge arasındaki gelişme farkı büyüktür. Bu durum kuzeyden güneye göçe neden olmakta, nüfus yoğunluğu güneyde artmaktadır.
- Ashanti, Gana'da nüfusun en yoğun olduğu bölgedir. Nüfusun %19,1'i bu bölgede yaşamakta, bu bölgeyi %15,4 ile Büyük Akra bölgesi takip etmektedir. En fazla nüfusa sahip etnik grup, nüfusun %49,1'ini oluşturan Akan'lardır. Akan'ları Mole, Dagbon ve Ewe etnik grupları takip etmektedir. Nüfusun %63'ü Hıristiyan, %16'sı ise Müslüman'dır. Diğer yandan nüfusun %21'i ise yerel Afrika inanışlarını sürdürmeye devam etmektedir.
- Son yıllarda ekonomide önemli bir büyüme hızı yakalamış olan Gana, özellikle 2000'li yıllardan sonra uluslararası ilişkilerini de hızla güçlendirmektedir. Özellikle Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği yapmış olan Kofi Annan ile dünyaya açılması ivme kazanmış olan Gana, içinde bulunduğumuz dönemde Afrika ülkeleri içinde adından en çok söz edilen ülkeler arasında yer almaktadır.
- 2020 yılı itibarıyla GSYİH'sı 68,5 milyar dolar olarak gerçekleşen ve 2021 yılında da 75,5 milyar dolara yükselmesi beklenen Gana'da tarım sektörünün GSYİH'ya katkısı son yıllarda önemli ölçüde azalarak %35'lerden %19'a gerilemiştir. Hizmetler sektörü GSYİH'dan %56 civarında pay almakta, sanayinin GSYİH'ya katkısı ise %25 olup, sanayi sektörü içinde değerlendirilen madencilik ve petrol sektörünün ise %10 düzeyindedir. Son yıllarda petrol üretim ve ihracatının önemli ölçüde artış göstermesi nedeniyle GSYİH'da petrolün payı önemli ölçüde artış göstermiş 1-2 yıl içerisinde de %15'in üzerine çıkması beklenmektedir.

- Tarım sektörü, ekonominin temeli olup, çalışan nüfusun %40'ından fazlası tarım sektöründe istihdam edilmektedir. Ülkede ekonomik anlamda en önemli tarımsal ürün kakaodur. Kakao aynı zamanda altın madeni ile birlikte Gana'nın en önemli ihraç kalemi olup, tarımsal ürünler içerisinde kakaoyu ormancılık ürünleri, sebzeler, deniz ürünleri ve ananas takip etmektedir.
- Hizmetler sektöründe en büyük alt sektör hükümetçe sağlanan hizmetlerle bankacılık faaliyetleridir. Bunu turizm, perakendecilik, restoran ve otel işletmeciliği izlemektedir. Telekomünikasyon hizmetleri sektörü içerisinde gittikçe önem kazanmaya başlamıştır. Sanayi sektörleri içerisinde de gıda işleme sanayi, içecekler, tütün sanayi, tekstil, hazır giyim, ayakkabı, kereste, kimya ve kozmetik sanayi ile alüminyum sanayi ve çelik sanayi ülkede başlıca kurulu sanayiler olup, en önemli yeri tutmaktadırlar. Bu sanayilerin tamamı başlangıçta devletçe kurulmuş olmakla beraber bugün çoğunlukla özelleştirilmişlerdir. GSYİH'ya katkısı %5-6 seviyesinde olan madencilik sektöründe en önemli faaliyet alanını altın madenciliği oluşturmaktadır.
- Gana'da önümüzdeki süreçte özellikle haberleşme ve inşaat sektörlerindeki önemli gelişmelerin devam etmesi beklenmektedir. Gana'da 1997 yılında petrol yatakları keşfedilmeye başlanmış olup, petrol yatakları ülkenin özellikle kıyı kesimlerinde yer almaktadır. Gana'da şu an için toplam 2 milyar varilin üzerinde petrol varlığı tespit edilmiş olup, günlük petrol üretiminin 200 bin varil civarında olduğu bildirilmektedir. Önümüzdeki dört yıl içerisinde de günlük petrol üretiminin 450 bin varilin üzerine çıkması beklenmektedir. Ülkede son yıllarda keşfedilen petrol rezervleriyle Afrika'da önemli bir petrol üreticisi konumuna gelebilecek olan Gana'nın 2022 yılı itibariyle Afrika'nın dördüncü büyük petrol üreticisi olması beklenmektedir.
- Gana ekonomisi geçtiğimiz 5 yılda ortalama %5,3 civarında istikrarlı bir büyüme patikası izlemiştir. 2020 yılında Kovid-19 salgını sebebiyle Gana'nın büyüme oranı gerilemiş olsa da halen pozitif bölgede kalmaya devam etmiştir. 2021 yılının ardından pandeminin etkilerinin azalmasıyla birlikte Gana ekonomisinin tekrar eski büyüme patikasına dönmesi beklenmektedir.

2. SWOT ANALİZİ (FITÇH)

Güçlü Yanlar

- Gana'nın doğal kaynak zenginlikleri, emtia fiyatlarının yükseldiği zamanlarda avantaj sağlamaktadır ve üretimini önümüzdeki dönemde daha da artırma imkanı vardır.
- Ülke, Nijerya veya Kamerun gibi emsal ekonomilerden daha iyi çalışma koşullarına ve daha fazla istikrara sahiptir.

Zayıf Yanlar

- Ekonomideki büyük kayıt dışılık, vergi ağını genişletmeye yönelik son çabalara rağmen, hükümetlerin gelirlerini azaltıyor.
- Gana'nın emtia ihracatına (ağırlıklı olarak kakao, petrol ve altın) bağımlı olması, ülkeyi küresel emtia fiyatlarındaki dalgalanmalara maruz bırakmaktadır.
- Yüksek kamu borç seviyeleri, önümüzdeki yıllarda Gana'nın mali görünümü üzerinde baskı oluşturmaya devam edecek.

Fırsatlar:

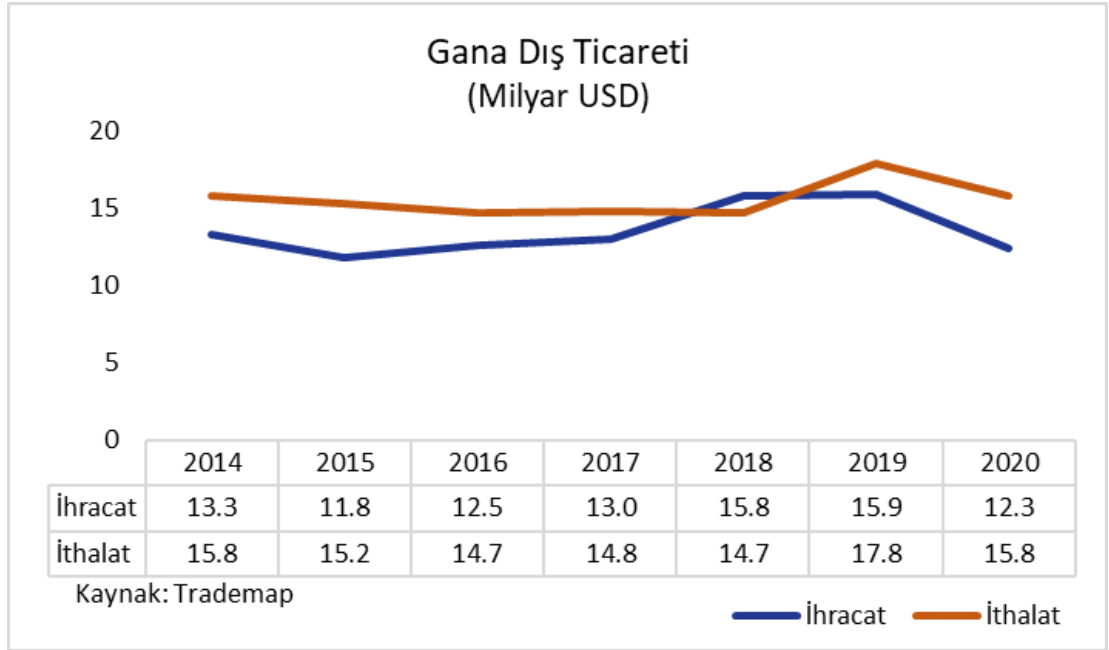
- Kıta çapında bir serbest ticaret bölgesinin uygulanmasında daha hızlı ilerleme, Gana'nın Batı Afrika alt bölgesi için önemli bir ticaret merkezi olarak ortaya çıkmasını sağlayabilir.
- İmalat ve yüksek teknoloji sektörleri, yabancı firmaların son zamanlarda yaptığı yüksek profilli yatırımların gösterdiği gibi genişlemeye hazırlanıyor.
- Ülkenin turizm potansiyeli, Covid-19 pandemisi azaldığında daha agresif bir şekilde kullanılabilir.
- Yurt içi sermaye piyasalarının derinleştirilmesi - örneğin daha uzun vadeli devlet tahvillerinin ihracı yoluyla - özel sektörün krediye erişimini kolaylaştıracaktır.

Tehditler:

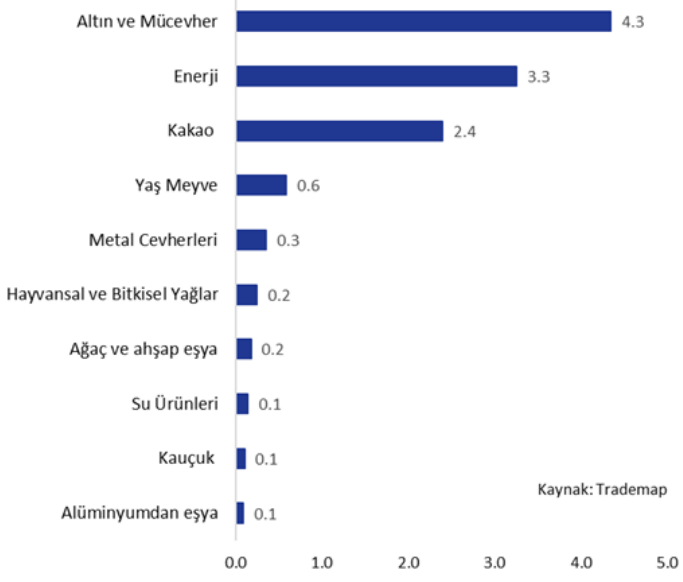
- Devlet gelirleri, orta vadede daha büyük mali baskılara neden olabilecek potansiyelle sahiptir.
- Ülkenin Covid-19 aşısının kullanıma sunulmasındaki daha fazla gecikme, Gana'yı daha fazla enfeksiyon dalgasına maruz bırakacak ve 2022'deki ekonomik toparlanmayı potansiyel olarak rayından çıkaracaktır.
- İklim değişikliği, önemli kakao endüstrisi için orta ve uzun vadeli riskler oluşturacaktır.

3. DIŞ TİCARETİ

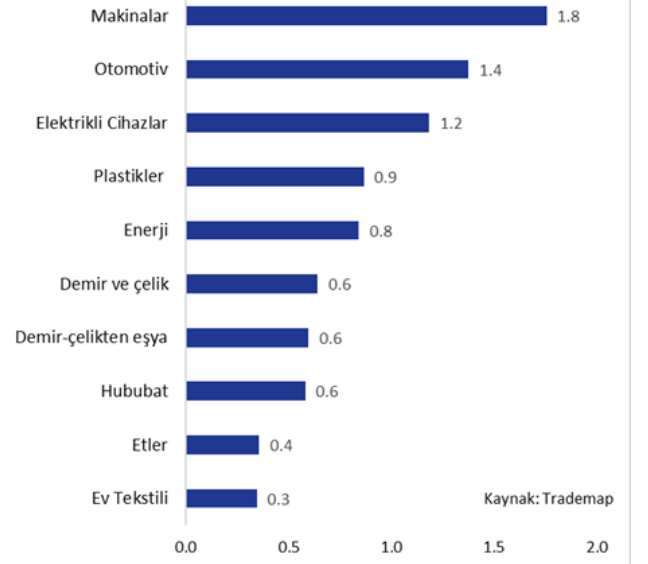
- Gana'nın ihracatı son beş yıldı %1,6 azalarak 2020 yılında 12,3 milyar USD olarak gerçekteőirken ithalatı ise aynı dönemde %7,7 artarak 15,8 milyar USD seviyesine yükseldi. Bu dönemde Gana'nın ham petrol ve kakao ihracatı artarken yaő meyve ve aőap ürünleri ihracatı gerilemiştir. İthalatın tarafında ise enerji, makine ve demir-çelik ithalatı artarken otomotiv ithalatı ise gerilemiştir.
- Gana ihracatında İsviçre %25 payla ilk sırada yer alırken, Çin %14 payla ikinci, Hindistan %10 payla üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye ise Gana'nın en fazla ihracat yaptığı ülkelere arasında 9. sırada yer almaktadır. İthalat tarafında ise Çin %42'lik payla ilk sırada yer alırken, Hollanda %5,6 ve ABD %5,2 payla Çin'i takip etmektedir. Türkiye ise %3 payla Gana'nın en çok ithalat yaptığı beőinci ülkedir.
- Gana'nın ihracatında işlenmiőt altın %35 payla ilk sırada, enerji %26 payla ikinci sırada, kakao %19 payla üçüncü sırada yer almaktadır. Bu ürünleri takiben yaő meyve ve metal cevherleri Gana'nın en çok ihracat yaptığı sektörler olarak öne çıkmaktadır. İthalat tarafında ise makine, otomotiv, elektrikli cihazlar ve plastikler toplam ithalatın üçte birini oluőtururken, bu sektörleri enerji ve demir-çelik ithalatı takip etmektedir.

Gana İhracatı
(2020, Milyar USD)

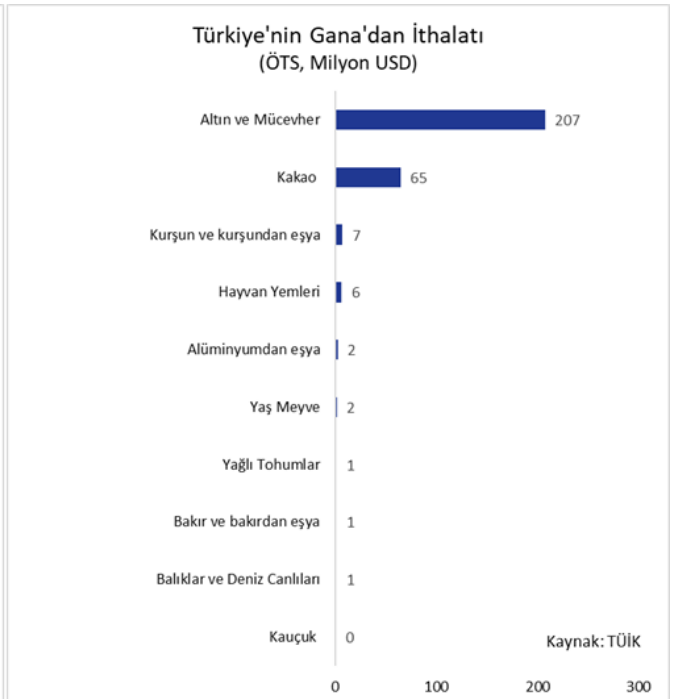
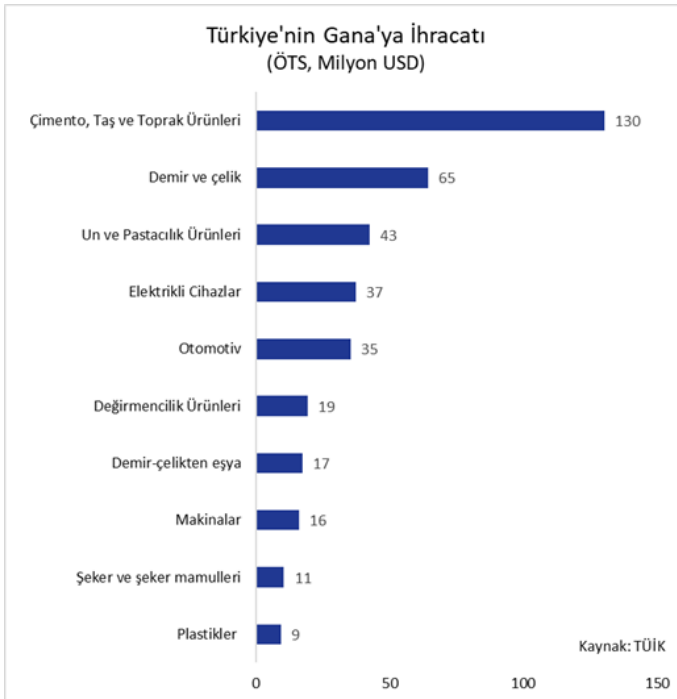
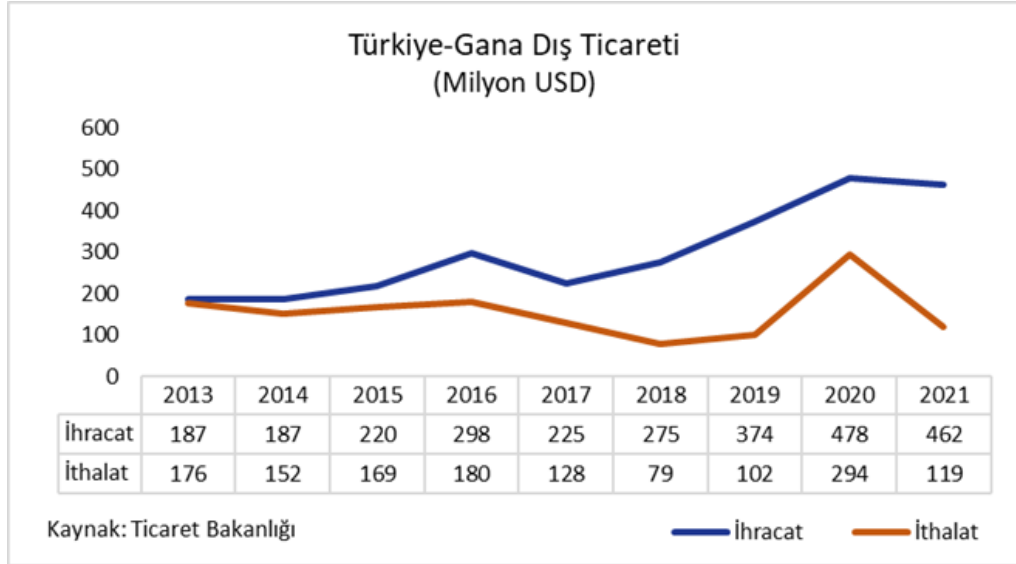

Gana İthalatı
(2020, Milyar USD)

4. GANA-TÜRKİYE TİCARETİ

- Türkiye ile Gana arasındaki ticarete genellikle Türkiye net ihracatçı konumundadır. Türkiye'nin Gana'ya ihracatı son beş yılda %106 artarak 2021'de 462 milyon USD seviyesine yükselmiştir. İhracatın bu dönemde artmasında, çimento, demir-çelik ve otomotiv ihracatının artması etkili olurken, diğer taraftan elektrikli cihazlar ve makine ihracatı ise gerilemiştir. Aynı dönemde, Türkiye'nin Gana'dan ithalatı ise %6,8 azalarak 119 milyon USD düzeyine düşmüştür. İthalatın gerilemesinde ise Türkiye'nin Gana'dan ithalatında %70 paya sahip olan altın ithalatının gerilemesi etkili olurken, aynı dönemde ithalatta ikinci sırada yer alan kakao ithalatı da gerileme kaydetmiştir.
- Türkiye'nin Gana'ya ihracatı pandeminin etkili olduğu 2020 yılında 2019'a göre %28 artarken 2021 yılında 2020'ye göre %3 gerilemiştir. Türkiye'nin Gana'dan ithalatı ise 2021'de %6,8 düşüş göstermiştir.

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

[Twitter](#) [Instagram](#) [LinkedIn](#) [YouTube](#) [Facebook](#) /deikiletisim | www.deik.org.tr